

7. Állomás: Bakcsó (A holtág madárvilága és emlősei)

Madarak

törpegém (*Ixobrychus minutus*) Eurázsia nyugati részén költ. A nádasokhoz kötődik, de akár egészen kis foltokban is fészkelhet, nem szükséges számára akkora kiterjedésű élőhely, mint a többi gémfélének. A Berni (II. függelék) és a Bonni (II. függelék) Egyezmények valamint az EU. Habitat Directive (I. melléklet) hatálya alá tartozó un. közösségi jelentőségű faj. Fokozottan védett, természetvédelmi értéke: 100 000,- Ft. Jelentős szoliter költőállománya van a holtág nagyobb kiterjedésű, kevésbé zavart nádasában.

bölgébika (*Botaurus stellaris*) Eurázsia és Dél-Afrika mocsaraiban, nádasában költ. Fészket a sűrű nádasba építi nádból, gyékényből és más növényi anyagokból. Európában általános elterjedt, de állományainak folyamatos csökkenése miatt, a sérülékeny fajok közé tartozik. A Berni (II. függelék) és a Bonni (II. függelék) Egyezmények valamint az EU. Habitat Directive (I. melléklet) hatálya alá tartozó un. közösségi jelentőségű faj. Fokozottan védett, természetvédelmi értéke: 100 000,- Ft Szórványosan fészkel a holtág nagyobb kiterjedésű, zavartalan nádasában.

vörösgém (*Ardea purpurea*) Európában a déli területeken költ. A Kárpát-medencétől északra csak elvétve telepszik meg. Magyarországi költőhelyei általában a vizekmenti erdős-bokros területek, ahol telepesen fészkel. A Dél-Tiszántúlon más fészkelési stratégiája is jellemző. Ez a zavartalanabb nádasokban történő szoliter fészkelés. A Berni (II. függelék) és a Bonni (II. függelék) Egyezmények valamint az EU. Habitat Directive (I. melléklet) hatálya alá tartozó un. közösségi jelentőségű faj. Fokozottan védett, természetvédelmi értéke: 250 000,- Ft. A holtág kisebb-nagyobb, zavartalan nádasában ritka költő faj.

barna rétihéja (*Circus aeruginosus*) Európa nagy részén költ. Hazánkban kizárólag nádasokba rakja fészket. A Berni (II. függelék), a Bonni (II. függelék) és a Washingtoni Egyezmények valamint az EU. Habitat Directive (I. melléklet) hatálya alá tartozó un. közösségi jelentőségű faj. Természetvédelmi értéke: 50 000,- Ft. Szórványosan költ a holtág nagyobb kiterjedésű, zavartalan nádasában.

pettyes vízicsibe (*Porzana porzana*) Eurázsia nyugati és középső részén él. Nedves réteken, mocsárréteken fészkel. A Berni (II. függelék) és a Bonni (II. függelék) Egyezmények, valamint az EU. Habitat Directive (I. melléklet) hatálya alá tartozó un. közösségi jelentőségű faj. Természetvédelmi értéke: 50 000,- Ft. A holtág mocsári növényzettel benőtt, szélesebb partszegélyeinek ritka költő faja.

vízityúk (*Gallinula chloropus*) Országszerte elterjedt, gyakori fészkelő. A Berni Egyezmény (III. függelék) hatálya alá tartozik. Természetvédelmi értéke: 25 000,- Ft. A mocsarasodó holtág részek szórványosan költő faja.

kakukk (*Cuculus canorus*) Fészekparazita madár, tojásait nem maga költi ki, hanem más madárfajok fészkebe rakja. Számos gazdamadara van, a Dél-Tiszántúlon elsősorban a nádi énekes fajok. A Berni Egyezmény (III. függelék) hatálya alá tartozik. Természetvédelmi értéke: 50 000,- Ft. A holtág nádasában fészkelő nádírigó állományhoz kötődik költése.

jégmadár (*Alcedo attis*) Folyók és tavak mentén található partfalakban költ. Állandó madár. A telet be nem fagyó vizek mellett vészeli át. A Berni Egyezmény (II. függelék) valamint az EU. Habitat Directive (I. melléklet) hatálya alá tartozó un. közösségi jelentőségű faj. Természetvédelmi értéke: 50 000,- Ft. Kisebb állománya él a holtág mentén a fészkeléséhez megfelelő partszakaszokon.

berki tücsökmadár (*Locustella fluviatilis*) Közép-, Kelet- és Észak-Európában, valamint Ázsiában fészkel. Általában a sűrű cserjeszintű ligeterdőkben, fűz- és égerlápokban költ. Kedveli a vizes élőhelyeket, így az ártereket, turjánokat, lápvidékeket, patakpartokat. A Berni (II. függelék) és Bonni Egyezmények (II. függelék) hatálya alá tartozik. Természetvédelmi értéke: 50 000,- Ft. A holtág partszegélyének üde, bokor-ligetes élőhelyein szórványos előfordulású költő faj.

nádi tücsökmadár (*Locustella luscinioides*) Avas nádasok, gyékényesek madara. Fészket a víz felszínéhez közel építi. Sikeres költésének egyik legfontosabb feltétele az állandó vízszint. A Berni (II. függelék) és Bonni Egyezmények (II. függelék) hatálya alá tartozó faj. Természetvédelmi értéke: 50 000,- Ft. A holtág jelentősebb nádasainak viszonylag gyakori költő madara.

foltos nádiposzáta (*Acrocephalus schoenobaenus*) Eurázsiai elterjedésű faj. Sokféle élőhelyen megtelepszik, de leginkább a fűzfákkal, bokrokkal, tarkított gyékényes nádasokat, mocsarakat kedveli. Leggyakoribb nádi énekesmadarunk, az egész országban megtalálható. A Berni (II. függelék) és Bonni Egyezmények (II. függelék) hatálya alá tartozó faj. Természetvédelmi értéke: 25 000,- Ft. A nádírigó mellett a leggyakoribb un. nádi énekes faj a holtág mentén. Nem csak nádasokban, hanem csalitosokban és magas kőrásban is költ.

énekes nádiposzáta (*Acrocephalus palustris*) A foltos nádiposzátaéhoz hasonlóan, nem kötődik kifejezetten a nádasokhoz. Territoriális faj. A nyíltabb, síkvidéki területeken a kakukk egyik leggyakoribb gazdamadara. A Berni (II. függelék) és Bonni Egyezmények (II. függelék) hatálya alá tartozó faj. Természetvédelmi értéke: 25 000,- Ft. A holtág mentén is inkább az üde mocsaras, magaskőrós, ligetes területeken költ szórványosan.

cserregő nádiposzáta (*Acrocephalus scirpaceus*)

Territoriális viselkedésű, tipikus nádi énekesmadár. A sűrű, homogén, nagy kiterjedésű avas nádállományokat kedveli. A fészekparazita kakukk egyik gyakori gazdamadara. A Bonni Egyezmény (II. függelék) valamint az EU. Habitat Directive (II. melléklet) hatálya alá tartozó közösségi jelentőségű faj. Természetvédelmi értéke: 25 000,- Ft. Főként a holtág sűrű, magas állományú, vízben álló nádasainak szórványosan költő faja.

nádírigó (*Acrocephalus arundinaceus*) Leginkább kedvelt költőhelyei a mocsarak, lápok szegélyzónái, melyek közvetlen közelében nyílt vízfelület található. A sűrű, homogén nádasok belsejét elkerüli, ebből kifolyólag nem igényli a nagy kiterjedésű állományokat. A Berni (II. függelék) és Bonni Egyezmények (II. függelék) hatálya alá tartozik. Természetvédelmi értéke: 25 000,- Ft. A foltos nádiposzáta mellett a leggyakoribb nádi énekes faj a holtág kisebb-nagyobb nádfoltjaiban.

függőcinege (*Remiz pendulinus*) Eurázsiai elterjedésű faj, Európának csak a legészakabbi, valamint egyes nyugati területein nem költ. Főként síkvidéki madár, amely tavak és folyók mentén egyaránt előfordul. Fűzesek, nádasok a legkedveltebb élőhelyei. Jellegzetes fészket egy lelógó fűzfa, ritkábban nyár vagy égerfa ágára szöv. A Berni Egyezmény (III. függelék) hatálya alá tartozik. Természetvédelmi értéke: 50 000,- Ft. A holtág idős fűzfák kísérte, nyugodtabb Bikazugi ágában szórványos fészkelő. nádi sármány (*Emberiza schoeniclus*) Eurázsiai elterjedésű

faj. Élőhelyén szinte mindenütt gyakorinak számít. Fészkrét a tavak, mocsarak, vizes területek nádasainak szárazabb szegélyébe, vagy zombékos részére építi. A Berni (II. függelék) Egyezmény hatálya alá tartozó faj. Természetvédelmi értéke: 25 000,- Ft. A holtág mentén a nádasok viszonylag gyakori költő faja.

Emlősök

Valószínűleg a megfigyeltnél több, - elsősorban kistermetű rágcsáló és rovarevő - faj él a területen, de mivel ezek többsége rejtett életmódú, zömmel csak a nappal is mozgó gyakoribb fajokat sikerült eddig regisztrálni.

keleti cickány (*Crocidura suaveolens*) A faj Eurázsia nagy részén megtalálható a mérsékelt éghajlati övben. A Kárpát-medencében a Tiszántúlon fordul elő. Erdőkben, cserjésekben, folyó- és tengerpartokon, valamint az emberi településeken egyaránt megtalálható. A Berni Egyezmény hatálya alá tartozó faj. Természetvédelmi értéke: 25 000,- Ft. A holtág mentén száraz, de dús vegetációjú élőhelyeken fordul elő.

mezei cickány (*Crocidura leucodon*) Közép- és Nyugat-Európa, illetve Közép-Ázsia lakója. Magyarországon az Alföldön, és különöse a Tiszántúlon gyakori, a Dunántúlon jóval ritkább. Főként mezőkön, szántóföldeken, erdőszéleken, bokros területeken, az aljnövényzetben él. A Berni Egyezmény hatálya alá tartozó faj. Természetvédelmi értéke: 25 000,- Ft. A holtág mentén száraz, de dús vegetációjú élőhelyeken fordul elő.

erdei cickány (*Sorex araneus*) A dús vegetációjú hűvös és nedves élőhelyeket preferálja, de a szárazabb erdőszéleken is előfordul. Általában a talajban, illetve avarban készített járatokban tartózkodik. Kedveli a mocsaras, lápos területeket, a bokros, ligetes élőhely foltokat, szegélyeket, ahol folyamatosan talál rovarláplálékot. A Berni Egyezmény hatálya alá tartozó faj. Természetvédelmi értéke: 25 000,- Ft. A holtág mentén az Arborétumból, az Erzsébet- és Anna-ligetből ismert előfordulása.

korai denevér (*Nyctalus noctula*) Jellegzetes élőhelyei a nyílt erdők és ligetek. Arborétum, Erzsébet- és Anna-liget. A Berni és Bonni Egyezmények valamint az EU. Habitat Directive hatálya alá tartozó faj. Eszmei értéke: 10 000,- Ft

szürke hosszúfülű denevér (*Plecotus austriacus*) Életmódja nem eléggé ismert. Parkok, kertek jellemző élőhelyei. Arborétum, Erzsébet- és Anna-liget. A Berni és Bonni Egyezmények valamint az EU. Habitat Directive hatálya alá tartozó faj. Eszmei értéke: 10 000,- Ft

vízi denevér (*Myotis daubentoni*) Európába, ezen belül Magyarországon is sokfelé előfordul, gyakorinak mondható, kevésbé veszélyeztetett faj. Folyók, tavak, patakok mentén azok közelében él. Szálláshelyeit, szülőkolóniáit leginkább faodúkban alakítja ki, de épületekben és hídszerkezetekben is megtelepszik. A téli hibernációs időszakot faodúkban és - elég nagy számban – barlangokban tölti. Erősen kötődik a vízhez, élőhelyeitől csak ritkán távolodik el. Szinte mindig közvetlenül a víz felett repülve vadászik, a rovarokat sokszor a felszínről kapja fel. Leggyakrabban szúnyogokat, kérészeket és tegzeseket zsákmányol. Téli és nyári szálláshelyei, valamint a pászorbarlangok sokszor messze esnek egymástól, így vándorlásai során akár 150-250 kilométert is megtesz. Vonuláskor a folyókat, patakokat követi. A Berni (II. függelék) és Bonni Egyezmények (II. függelék) valamint az EU. Habitat Directive (IV. melléklet) hatálya alá tartozó közösségi jelentőségű faj. Természetvédelmi értéke: 50 000,- Ft. A holtág mentén is vízhez közeli, erdőszült területeken, főként az Arborétumban, az Erzsébet- és Anna-ligetben vannak állományai. Gyakran lehet alkonyat után látni vadászó egyedeket a víz felett.

Tavi denevér (*Myotis dasycneme*) Európában ritka, az előző fajnál veszélyeztetettebb helyzetű faj. Hazánk az elterjedési területének délnyugati részén helyezkedik el. A természetes élőhelyek - ártéri ligeterdők - drasztikus csökkenése, a folyószabályozások, valamint a vizek mentén oly gyakori vegyszeres szűnyogirtás következtében nálunk is megritkult és veszélyeztetett. Folyók, tavak mentén, illetve ezek közelében telepszik meg; sík és hegyvidékeken egyaránt megtalálhatjuk. Szálláshelyeit, szülőkolóniáit leginkább faodúkban alakítja ki, de esetenként templomtornyokban, padlásokon is kolóniáira bukkanhatunk. A téli hibernációs időszakot faodúkban és barlangokban tölti. Erősen vízhez kötődő faj. 0,5 és 5 méter közötti magasságban a víz felett repülve vadászik, leggyakrabban szűnyogokat, kérészeket és tegzeseket zsákmányol. A víz közeléből csak ritkán távolodik el. Téli és nyári szálláshelyei, valamint a párzóbarlangok sokszor messze esnek egymástól, így vándorlásai során akár 150-250 kilométert is megtesz. Vonuláskor a folyókat, patakokat követi. A Berni (II. függelék) és a Bonni (II. függelék) Egyezmények valamint az EU. Habitat Directive (II., IV. melléklet) hatálya alá tartozó közösségi jelentőségű faj. Fokozottan védett, természetvédelmi értéke: 100 000,- Ft.

Vidra (Lutra lutra)

Élőhelyeinek folyamatos beszűkülése, valamint értékes prémje miatti vadászata-orvvadászata okán teljes állománya sérülékeny. A hathatós védelmi beavatkozások következtében Magyarországon már nem fenyegeti a kipusztulás, de aktuálisan veszélyeztetett. Jelentős halfogyasztása, a hallal gazdálkodók és a természetvédők között állandó konfliktus forrása. IUCN Vörös Könyves, a Berni (II. függelék), a Bonni (I. függelék) és Washingtoni Egyezmények valamint az EU. Habitat Directive (II., IV. melléklet) hatálya alá tartozó közösségi jelentőségű faj. Fokozottan védett, természetvédelmi értéke: 250 000,- Ft. A Hármas-Körös vízrendszerében, főként hullámterében stabil populációja él. A holtágban is több családnak van revírje, de az állomány pontos nagyság nem ismert.